

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1920 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av dels väckta motioner om åvägabringande av förslag till lagbestämmelser i syfte att bekämpa olaglig tillverkning och försäljning av rusdrycker, dels och Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin.

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, K. A. Nilson, Gustaf Nilsson, Antonsson*, Klefbeck*, Edward Larson, Reuterskiöld, Holmström*, Jonsson i Hökhult*, Olsson i Rösta, Engberg och Thore.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Till bevillningsutskottet hava hänvisats motionen i första kammaren nr 162 av herrar *Ekman, Carl Gustaf, Ljunggren* och *Petrén, Alfred*, samt motionen i andra kammaren nr 236 av herrar *Sävström, Moberger, Vennerström, Jonsson* i Hökhult, *Olsson* i See och *Zander*, varjämte till lagutskott hänvisats motionen i första kammaren nr 133 av herrar *von Koch* och *Petrén, Alfred*. Dessa motioner hava i ett sammanhang och tillsammans med en sedermera avgiven, den 30 mars 1920 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition nr 411 behandlats av sammansatt bevillnings- och första lagutskott.

I de likalydande motionerna av herr *Ekman* m. fl. och herr *Sävström* m. fl. hemställes,

att riksdagen för sin del måtte besluta, att 30 och 39 §§ i förordningen den 11 oktober 1907 måtte erhålla följande ändrade lydelse:
Bihang till riksdagens protokoll 1920. 7 saml. 2 avd. 2 häft. (Nr 2.)

30 §.

1. Den som tillverkar brännvin utan därtill erhållet behörigt tillstånd eller under tid, då på grund av Kungl. Maj:ts nådiga beslut brännvinstillverkning blivit inställd, gällde den i 12 § stadgade tillverkningskatt och böte för olaga tillverkning från och med 400 till och med 5,000 kronor. Beträdades någon andra gången eller oftare med olaglig tillverkning eller bedriver någon dylik tillverkning i större omfattning eller i försäljningssyfte, straffas med fängelse från och med två månader till och med ett år.

2. Den som, utan att äga rätt till brännvinstillverkning, bereder mäske i syfte att därav tillverka brännvin böte för försök till olaga tillverkning från och med 100 till och med 1,000 kronor och vare mäskan förbruten.

3. Har olaga tillverkning skett med enkel, omedelbarligen med eld driven redskap — — — (= nuvarande 2 mom.) — — — 800 liter på dygnet.

Har olaga tillverkning skett på annat sätt än ovan sagts, bestämes skatten efter 500 liters tillverkning för dygn.

I samtliga dessa fall — — — (= nuvarande lydelse) — — — för 90 dygn o. s. v.

4. Då olaga tillverkning skett vare — — — (= nuvarande 3 mom.) — — — förbrutna.

39 §.

1. Brännvinstillverkare, så ock den, som tillverkar eller saluhåller i 31 § 1 mom. avsedd apparat eller apparatdel, ansvarar för förbrytelse mot denna förordning, som begås av hans hustru, barn, husfolk eller i hans arbete antagen person såsom vore förbrytelsen begången av honom själv, därest icke omständigheterna göra sannolikt, att förbrytelsen skett utan hans vetskap och vilja. Begagnar brännvinstillverkare ombud vid brännvinsrörelsens utövande, ansvar dock ombudet jämte tillverkaren och lika med denne för sådan förbrytelse.

2. Redskap — — — begången.

I herrar von Kochs och Petréns motion hemställes,

att riksdagen måtte besluta att med beaktande av vad i motionen anförts hos Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte för innevarande riksdag framlägga förslag till lagbestämmelser och andra effektiva åtgärder i syfte dels att bekämpa olaglig tillverkning och försälj-

ning av rusdrycker och dels att åstadkomma ett strängare beivrande av fylleriförseelser.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina ifrågasvarande yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Då den av herrar von Koch och Petrén gjorda hemställan, i vad den avser åstadkommande av ett strängare beivrande av fylleriförseelser, varit föremål för övertvägande inom utskottet i annat sammanhang, upptager utskottet här nedan till behandling blott den del av motionen, som avser åvägbringande av förslag till lagbestämmelser m. m. i syfte att bekämpa olaglig tillverkning och försäljning av rusdrycker.

Genom ovannämnda proposition har Kungl. Maj:t, under åberopande av utdrag av i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Förordning

om vissa ändringar i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin.

Härigenom förordnas, att 30 §, 31 § 1 mom., 39 och 42 §§ i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin skola erhålla följande ändrade lydelse:

30 §.

1. Den, som tillverkar brännvin utan därtill erhållet behörigt tillstånd eller under tid, då på grund av Kungl. Maj:ts beslut brännvinstillverkning blivit inställd, straffes med fängelse i högst ett år eller böter från och med 500 till och med 5,000 kronor. Åro omständigheterna synnerligen försvårande, må till straffarbete i högst ett år dömas. Har den, som beträdes med olovlig brännvinstillverkning, icke förut begått förbrytelse, varom i detta moment sägs, och har tillverkningen skett allenast för eget behov eller under synnerligen mildrande omständigheter, vare straffet böter från och med 100 till och med 2,000 kronor.

Lag samma vare, där någon, som icke erhållit tillstånd till brännvinstillverkning bereder mäsik i uppenbart syfte att därav framställa brännvin eller innehar för brännvinstillverkning uppenbarligen avsedd mäsik.

2. Den, som gjort sig skyldig till förbrytelse, som i 1 mom.

första stycket avses, skall ock gälda den i 12 § stadgade tillverknings-skatt, varvid skall iakttagas:

Har tillverkningen skett med enkel, omedelbarligen med eld driven redskap, varde skatten beräknad efter redskapens avverkningsförmåga, som skall antagas under dygn uppgå till fyra gånger pannans rymd. Kan redskapens storlek icke utrönas, bestämmes skatten efter 500 liters tillverkning för dygn.

Är tillverkningen utövad med mera sammansatt eller medelst ånga driven redskap, beräknas skatten för den myckenhet, som, efter vad utrönas kan, blivit tillverkad, dock för minst 800 liter på dygnet.

Har tillverkningen skett på annat sätt än ovan sagts, beräknas skatten för den myckenhet, som, efter vad utrönas kan, blivit tillverkad, dock för minst 50 liters tillverkning för dygn.

I samtliga dessa fall skall skatten utgå för minst trettio dygn; men har tillverkningen blivit utövad över trettio men ej sextio dygn, utgöres skatt för sextio dygn, och över sextio men ej nittio dygn för nittio dygn o. s. v.

3. Beträdes någon med förbrytelse, varom i 1 mom. sägs, skola i fall, som i första stycket avses, det vid förbrytelsen nyttjade redskap, det å stället befintliga brännvin och de kärl, vari det förvaras, samt i fall, som i andra stycket omförmäles, den å stället befintliga mäsik och de kärl, vari den förvaras, tagas i beslag och dömas förbrutna.

31 §.

1. Den, som tillverkar, till försäljning utbjuder eller eljest saluhåller för beredande av brännvin ägnad apparat eller del av dylik apparat med uppenbart syfte, att apparaten eller apparatdelen skall komma att nyttjas vid olovlig brännvinstillverkning eller för att obehörigen från denaturerat brännvin borttaga denatureringsmedlet eller göra annan till dryck ej ämnad alkoholhaltig vara användbar därtill, så ock den, vilken överlåter dylik apparat eller apparatdel, ehuru han har skälig anledning antaga, att densamma skall komma att nyttjas för ändamål, som nu sagts, straffes med böter från och med 100 till och med 2,000 kronor, och vare apparaten eller apparatdelen förbruten. Vid upprepade förbrytelser eller om omständigheterna eljest äro försvårande, må dömas till högst 10,000 kronors böter eller till fängelse i högst sex månader. Äro omständigheterna synnerligen mildrande, må böterna nedsättas till lägst 25 kronor.

39 §.

1. Brännvinstillverkare, så ock den, som tillverkar eller saluhåller i 31 § 1 mom. avsedd apparat eller apparatdel, ansvarar för förbrytelse mot denna förordning, som begås av hans hustru, barn, husfolk eller i hans arbete antagen person, såsom vore förbrytelsen av honom själv begången, därest icke omständigheterna göra sannolikt, att förbrytelsen skett utan hans vetskap och vilja. Begagnar brännvinstillverkare ombud vid brännerirörelsens utövande, ansvare dock ombudet jämte tillverkaren och lika med denne för sådan förbrytelse.

2. Är sådan förbrytelse begången, att redskap, mäsik, brännvin eller förvaringskärl enligt vad här ovan är stadgat skola dömas förbrutna, inträder denna påföljd, även om den, som begått förbrytelsen, icke är ägare av godset.

42 §.

Skulle någon, vilken det åligger att hålla tillsyn vid bränneri eller vid nederlag, eller den, vilken har till tjänsteåliggande att åtala förbrytelser mot denna förordning, själv beträdas med förbrytelse, varom i 30 § 1 mom. sägs, eller att hava främjat sådan förbrytelse eller förbrytelse, som omförmäles i 32 §, varde dömd till fängelse eller straffarbete från och med sex månader till och med två år.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, får utskottet hänvisa till propositionen.

Vid granskning av det i propositionen framlagda förslaget har utskottet endast funnit skäl till följande erinran: I kungl. förordningarna den 1 juli 1918 angående handel med skattefri sprit och angående vissa alkoholhaltiga preparat likställes med åtgärd, varmed denatureringsmedlet *avskiljes* från denaturerad sprit eller alkoholhaltigt preparat, åtgärd varmed detsamma *försvagas*. För ernående av överensstämmelse med nu nämnda författningar synes det utskottet vara lämpligt, att i 31 § 1 mom. av förordningen angående tillverkning av brännvin med tillverkning etc. av apparat eller apparatdel i syfte att densamma skall

Utskottet.

användas för att från denaturerat brännvin *borttaga denatureringsmedlet* likställes tillverkning etc. av apparat eller apparatdel i syfte att den samma skall användas för att *försvaga denatureringen*.

Med anledning av motionen nr 133 i första kammaren av herrar von Koch och Petré, i vad den avser åvägbringande av förslag till lagbestämmelser m. m. i syfte att bekämpa olaglig försäljning av rusdrycker, anser sig utskottet böra framhålla angelägenheten av att jämväl en omarbetning av straffbestämmelserna för olaglig försäljning av rusdrycker med det snaraste kommer till stånd. Enligt av socialstyrelsen upprättad statistik har nämligen, såsom även av motionärerna framhållits, den olagliga rusdrycksförsäljningen varit en framträdande anledning till den oroväckande stegring av antalet fylleriförseelser, som ägt rum under de två senast förflutna åren. Till de åtgärder, som böra vidtagas i syfte att nedbringa antalet dylika förseelser, måste därför anses höra åstadkommandet av en effektivare lagstiftning mot olaglig rusdrycksförsäljning. Särskilt kunna de nu gällande straffsätserna för exempelvis olaga brännvinsförsäljning, eller böter från och med trettio till och med tvåhundra kronor för första gångs förseelse samt böter från och med femtio till och med tvåtusen kronor eller fängelse i högst ett år för upprepad förseelse, med nuvarande låga penningvärde knappast anses tillräckligt kraftigt verkande.

Därtill kommer, att, därest ovan omförmälda proposition skulle vinna riksdagens bifall, och sålunda straffet för olaga brännvinstillverkning väsentligt höjas, konsekvensen synes fordra, att en motsvarande skärpning verkställes i fråga om straffbestämmelserna för den olaga försäljningen av rusdrycker.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet alltså hemställa,

- 1) att riksdagen måtte, med tillkännagivande att ifrågavarande proposition nr 411 icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, för sin del antaga följande

Förordning

om vissa ändringar i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin.

Häri genom förordnas, att 30 §, 31 § 1 mom., 39 och 42 §§ i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin skola erhålla följande ändrade lydelse:

30 §.

1. Den, som tillverkar brännvin utan därtill erhållet behörigt tillstånd eller under tid, då på grund av Kungl. Maj:ts beslut brännvinstillverkning blivit inställd, straffes med fängelse i högst ett år eller böter från och med 500 till och med 5,000 kronor. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, må till straffarbete i högst ett år dömas. Har den, som beträdes med olovlig brännvinstillverkning, icke förut begått förbrytelse, varom i detta moment sägs, och har tillverkningen skett allenast för eget behov eller under synnerligen mildrande omständigheter, vare straffet böter från och med 100 till och med 2,000 kronor.

Lag samma vare, där någon, som icke erhållit tillstånd till brännvinstillverkning, bereder mäsik i uppenbart syfte att därav framställa brännvin eller innehar för brännvinstillverkning uppenbarligen avsedd mäsik.

2. Den, som gjort sig skyldig till förbrytelse, som i 1 mom. första stycket avses, skall ock gälda den i 12 § stadgade tillverknings-skatt, varvid skall iakttagas:

Har tillverkningen skett med enkel, omedelbarligen med eld driven redskap, varde skatten beräknad efter redskapens avverkningsförmåga, som skall antagas under dygn uppgå till fyra gånger pannans rymd. Kan redskapens storlek icke utrönas, bestämmes skatten efter 500 liters tillverkning för dygn.

Är tillverkningen utövad med mera sammansatt eller medelst ånga driven redskap, beräknas skatten för den myckenhet, som, efter vad utrönas kan, blivit tillverkad, dock för minst 800 liter på dygnet.

Har tillverkningen skett på annat sätt än ovan sagts, beräknas skatten för den myckenhet, som, efter vad utrönas kan, blivit tillverkad, dock för minst 50 liters tillverkning för dygn.

I samtliga dessa fall skall skatten utgå för minst trettio dygu; men har tillverkningen blivit utövad över trettio men ej sextio dygn,

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

utgöres skatt för sextio dygn, och över sextio men ej nittio dygn för nittio dygn o. s. v.

3. Beträdes någon med förbrytelse, varom i 1 mom. sägs, skola i fall, som i första stycket avses, det vid förbrytelsen nyttjade redskap, det å stället befintliga brännvin och de kärl, vari det förvaras, samt i fall, som i andra stycket omförmäles, den å stället befintliga mäsik och de kärl, vari den förvaras, tagas i beslag och dömas förbrutna.

31 §.

1. Den, som tillverkar, till försäljning utbjuder eller eljest saluhåller för beredande av brännvin ägnad apparat eller del av dylik apparat med uppenbart syfte, att apparaten eller apparatdelen skall komma att nyttjas vid olovlig brännvinstillverkning eller för att obehörigen från denaturerat brännvin borttaga denatureringsmedlet eller göra annan till dryck ej ämnad alkoholhaltig vara användbar därtill, så ock den, vilken överlåter dylik apparat eller apparatdel, ehuru han har skälig anledning antaga, att densamma skall komma att nyttjas för ändamål, som nu sagts, straffes med böter från och med 100 till och med 2,000 kronor, och vare apparaten eller apparatdelen förbruten. Vid upprepad förbrytelse eller om omständigheterna eljest äro försvårande, må dömas till högst 10,000 kronors böter eller till fängelse i högst sex månader. Äro omständigheterna synnerligen mildrande, må böterna nedsättas till lägst 25 kronor.

31 §.

1. Den, som tillverkar, till försäljning utbjuder eller eljest saluhåller för beredande av brännvin ägnad apparat eller del av dylik apparat med uppenbart syfte, att apparaten eller apparatdelen skall komma att nyttjas vid olovlig brännvinstillverkning eller för att obehörigen *antingen från denaturerat brännvin borttaga denatureringsmedlet eller försvaga denatureringen* eller göra annan till dryck ej ämnad alkoholhaltig vara användbar därtill, så ock den, vilken överlåter dylik apparat eller apparatdel, ehuru han har skälig anledning antaga, att densamma skall komma att nyttjas för ändamål, som nu sagts, straffes med böter från och med 100 till och med 2,000 kronor, och vare apparaten eller apparatdelen förbruten. Vid upprepad förbrytelse eller om omständigheterna eljest äro försvårande, må dömas till högst 10,000 kronors böter eller till fängelse i högst sex månader. Äro omständigheterna synnerligen mildrande, må böterna nedsättas till lägst 25 kronor.

39 §.

1. Brännvinstillverkare, så ock den, som tillverkar eller saluhåller i 31 § 1 mom. avsedd apparat eller apparatdel, ansvarar för förbrytelse mot denna förordning, som begås av hans hustru, barn, husfolk eller i hans arbete antagen person, såsom vore förbrytelsen av honom själv begången, därest icke omständigheterna göra sannolikt, att förbrytelsen skett utan hans vetskap och vilja. Begagnar brännvinstillverkare ombud vid brännerirörelsens utövande, ansvare dock ombudet jämte tillverkaren och lika med denne för sådan förbrytelse.

2. Är sådan förbrytelse begången, att redskap, mäsik, brännvin eller förvaringskärl enligt vad här ovan är stadgat skola dömas förbrutna, inträder denna påföljd, även om den, som begått förbrytelsen, icke är ägare av godset.

42 §.

Skulle någon, vilken det åligger att hålla tillsyn vid bränneri eller vid nederlag, eller den, vilken har till tjänsteåliggande att åtala förbrytelser mot denna förordning, själv beträdas med förbrytelse, varom i 30 § 1 mom. sägs, eller att hava främjat sådan förbrytelse eller förbrytelse, som omförmäles i 32 §, varde dömd till fängelse eller straffarbete från och med sex månader till och med två år.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

2) att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt låta verkställa utredning om skärpning av straffbestämelseerna för olaglig försäljning av rusdrycker samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan giva anledning; samt

3) att herrar von Kochs och Petréns berörda motion i övrigt samt motionerna I: 162 och II: 236

måtte få anses besvarade genom vad utskottet under
1) härovan hemställt.

Stockholm den 5 maj 1920.

På det sammansatta utskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.

Reservationer:

a) av herrar *K. A. Nilson, Edward Larson* och *Olsson* i Rösta, vilka anför:

»Genom den formulering propositionen och utskottets majoritet givit 30 §, varigenom olaga brännvinstillverkning 'för eget behov' särskilt angivits såsom förmildrande omständighet, kommer — synes det oss — lagen att ge ett visst berättigande åt 'husbehovsbränningen'; eller åtminstone att låta lagbrottet få ett så mildt bedömande och som följd härav så litet kännbart straff som möjligt.

Det har också syntts oss uppenbart, att en lagstiftning i sådan riktning komme att leda till ett ytterligare nivellerande av den redan angripna rättsuppfattningen på detta område, något som lagstiftaren i stället för att befordra måste anses ha som högsta uppgift att förhindra och förebygga. Behov för att i lagtexten medtaga det här påtalade uttrycket kan inte heller förefinnas från lagskipningssynpunkt, då domaren, på grund av den övriga lagtexten, alltid har tillfälle bedöma vad som i varje särskilt fall må anses såsom förmildrande omständighet. Men däremot torde förekomsten av uttrycket i lagen komma att synnerligt försvåra bevisföringen och bedömandet av brottets art och omfång, då varje 'lönbrännare' utan tvivel komme att söka göra troligt att bränningen skett 'allenast för eget behov'.

Då vi sett saken från dessa synpunkter, ha vi inom utskottet yrkat, att orden: 'allenast för eget behov eller' skulle utgå ur 30 § och denna alltså erhålla följande lydelse:

1. Den, som tillverkar — — — (lika med utskottet) — — — ett år dömas.

Har den, som beträdes med olovlig brännvinstillverkning icke förut begått förbrytelse, varom i detta moment sägs, och har tillverkningen skett under synnerligt mildrande omständigheter, vare straffet böter från och med 100 till och med 2,000 kronor.

Lag samma vare — — — (lika med utskottet).

2. Lika med utskottet.

3. Lika med utskottet.»

b) av herr *Thore*.
